

IZR. TANÜGYI ÉRTESELTŐ

Felelős szerkesztő: SZÁNTÓ ELEÁZAR.

Megjelen minden hó 1-én. — Kiadja az „Orsz. magy. izr. tanító-egyesület. — Előfizetési ár: Nem tagok számára egész évre 2 frt. — Az egyesület tagjainak díjmentesen jár. — Az előfizetési péazek és tagsági díjak **Tolnai J. Béla** egyesületi pénztárhoz (VII., Óvoda-utca 5. szám alá) küldendők. — Szerkesztői iroda: VII., Sip-utca 12. sz.

Tartalom: A Néptanítók Lapjának jubileuma: Bárd Rezső. — A pozsonyi kartársak mozgalmá. — Az anyagi kérdés: Bányai József. — Néhány szó a «Túlhajtott humanizmus» című cikkhez: Gömöri Ármin. — Blitz Sámuel: Neufeld Gusztáv. — Levelezés. — Egyesületi élet: Jegyzőkönyv, évi zárszámadások stb. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek.

A Néptanítók Lapjának jubileuma.

. . . . Telt az idő, nőttek a kötetek . . .
Huszonöt év . . . a makkból tölgyfa lett
Vargyas Endre. !

Nincs igazabb öröm annál, melyet a végzett kötelesség, a sikerdús munka és a célhoz közelebbjutás szerez. Fennállásának negyedszázados évfordulóján a „Néptanítók Lapja“ az ilyen öröm érzését kelti szerkesztőjében és munkatársaiban, de szerte e hazában minden néptanító szívében is. Huszonöt év előtt nehéz, de szép feladatot bizott e lapra felejthetlen mesterünk *Eötvös József* báró: szolgálni a nemzeti eszmét a népnevelés terén kitartással és lelkesedéssel, paedagogiai eszméket terjeszteni és azok gyakorlati keresztülvitelét előkészíteni és megkönnyíteni, szellemi vezetője és útmutatója lenni az ország tanítóságának oly időben, mikor csak meg kellett még teremteni a magyar népiskolát; mikor még alig volt tanítóképzés és oly kevés művelt és szak-képzett tanító a hazában.

És e lap fennállásának első percétől mind e mai napig lelkesedéssel küzdött programja megvalósításáért. Buzdított és sarkalt ott, hol a kezdett megvolt, tanított és oktatott, hol a szükség megkövetelte; megteremtette magának előbb az írói kart, melynek munkássága valósítsa meg a feladatját. Nem volt paedagogiai eszme, nem népnevelési ügy, melyet hasábjain nem tárgyalt volna szakszerűen, körülményeinkhez méltóan; a legkisebb mozgalom sem kerülte el a szerkesztőség figyelmét, hisz e lap sokáig és az ország némely részein még most is a magyar tanító egyetlen szellemi tápláléka vagy legalább szakszerű továbbképzésének egyetlen eszköze. Megjelenésekor alig számíthatott fél tucsat munkatársra, most 700-ra megy azok száma, fényesebbnél fényesebb nevű tanférfiak és írók, kik tollukkal szolgálják a népnevelés szent ügyét a „Néptanítók Lapjának“ hasábjain.

Hazánk története a közelmúlt 25 évet tárgyalva minden intézményünkről, az állami és társadalmi élet minden alakulásáról a rohamos fejlődés tünetét fogja feljegyezni. A magyar nemzet a lefolyt korszakban óriási léptekkel tévé meg a fejlődés ama nagy útját, melyen Európa nyugati népei lassan, óvatosan haladtak. Államunk fejlődése a lázas sietség benyomását teszi, pedig ez a pezsgő élet, a fiatal, bénító nyomásoktól megszabadult erő nyilvánulása. Ha mi, kik népoktatásunk jelen állapotát figyelemmel vizsgáljuk

és ismerjük, csak egy perczre is elfordulunk a szemmel tartott jövőtől, céljainktól s a tökéletes nemzeti iskola ideáljától, hogy az elmúlt 25 évre pillantsunk vissza, magunk is bámulattal leszünk eltelve haladásunk gyorsasága felett. Mily nehéz utat és mennyi sikerrel tett meg a népnevelés eszméje, mióta az 1868-iki XXXVIII. t.-cz. kimondja a kötelező iskoláztatást. Fényes, emelkedő vonal ez az út, melynek végét reményeink, vágyaink és lelkesedésünk még fényesebbre festik. De mennyi szorgalom, mennyi fáradság és terhes, lankasztó munka gyümölcse ez az eredmény. És e munka nem kis részét a „*Néptanítók Lapja*“ végezte. Szellemi fegyverekkel küzdött az eszmék szolgálatában; legtöbbször ő maga teremtette, vagy áthozta a nyugatról ez eszméket, hogy termékenyítőleg hassanak. De szolgált a jót, az üdvöst, bárhonnán jött légyen is az. Megindította többnyire a szellemi mozgalom árját, de ha ébredő nemzeti életünkben bárhol támadt üdvös mozgalom, felkapta, támogatta és előbbrevitte.

Mi, kik szintén szerény, de lankadatlanul buzgó munkásai vagyunk a népnevelés ügyének, e néhány sorral akartuk az elismerés adóját leróni és üdvözetünket kifejezni. Hivatottabb oldalról és szebb szavakban jött ez elismerés az ország minden tájékáról. A „*Néptanítók Lapjának*“ jubileumi diszpéldánya gyűjteménye az elismerés szebbnél szebb kifejezéseinek. Tanférfiak és tanügybarátok siettek soraikkal minél diszesebbé tenni ez ünnepi számot, mely büszkeséggel töltheti meg mindnyájunk keblét. A bevezető cikk után, melyben a nagyrabecsült szerkesztő, *Gyertyánffy István*, ki már majdnem 20 év óta vezeti a lapot, rövid de velős szavakban közli a lap programját, következik *Eötvös József* báró „a néptanítókhoz“ című hírneves cikke, mely a *Néptanítók Lapja* első számának élén állott, midőn az 1868. február 6-án először megjelent. Méltán sorakozik e mellé közoktatásügyünk jelenlegi vezetőjének *Csáky Albin* gróf miniszternek megbecsülhetetlen szózata, mely ország-szerete minden néptanítót lelkesedéssel fog eltölteni. Végig olvasva az ünnepi szám maradandó becsü tartalmát, a szebbnél szebb gondolatok között legmélyebben fog ránk hatni és szivünkhöz szólni a miniszter e szózatának zárómondata:

„Ideális emelkedettség a kötelesség teljesítésében és lelkesedés az ügyért, ezek azok a hatalmas fegyverek, a melyekkel a néptanítótság bizton diadalra fogja juttatni azt a ezélt, amely mindnyájunknak egyaránt dédelgetett gyermeke: a magyar nemzeti kultúra felvirágzását! Adja Isten, hogy így legyen!“

Bárd Rezső.

A pozsonyi kartársak mozgalma.

A pozsonyi izr. iskoláknál működő tanítók alább következő levéllel fordultak hozzánk, melynek támogatására az országban működő tagtársainkhoz is küldöttek körözüvényeket. Midőn az ügyben folytatott levelezést, valamint a válaszmány ebbeli véleményét tisztelt kartársaink tudomására hozzuk, azon meggyőződésben vagyunk, hogy tagtársaink az általunk elfoglalt álláspontot helyeselni fogják.

A pozsonyi kartársak levele a következő:

Tekintetes Elnök Úr!

Ama mozgalommal szemben, mely az utóbbi időben a fizetések rendezése tárgyában a köztisztviselők minden rétegében megindult és azon számbavehető eredmény, melyet egyes tisztviselő-testületek a képviselőház pénzügyi és közoktatási bizottságainál eleve már kivívtak is, a mennyiben ezek a különböző folyamodványok alapján a minisztérium szűkkeblű tervezetét már megváltoztatták, tekintettel továbbá ama hideg közönyre, melyet különösen a vidéki

városok izr. iskolafentartói tanítóik nyomorult anyagi helyzetét nézik, azzal mentegetődzve, hogy ők a törvény által megszabott tanítói illetmény minimumánál jóval többet fizetnek (mi nem áll), tekintve végre, hogy a városi izr. tanítók 90% még magánórák után hajhászva sem képesek a legszerényebb megélhetési igényeknek megfelelő jövedelmet előteremteni, mely szomorú állapotoknak kutforrása az, hogy a törvény nem tesz különbséget falusi és városi tanítók fizetései között ... ma, midőn egy a képviselőházhoz benyújtott törvényjavaslat ismét csak egy kalap alá szándékozik az ország összes tanítóit kaparni, kényszerítve vagyunk ezen nemcsak méltánytalan, de egyenesen igazságtalan kormányintézkedés ellen tiltakozó szavunkat és óvásunkat felemelni.

Tarthatatlan különösen a városi zsidó tanító helyzete, mert míg a 300 frt fizetés, szabad lakás és kertilletményvel bíró, méhészkedéssel és selyemtenyésztéssel foglalkozó falusi tanítónak csak 6—7 hónapon át naponként 4—5 órán át kell tanítania, addig a városi zsidótanító szintén csak ennyi, sok esetben kevesebb jövedelemmel rendelkezik és e mellett a drága városi életre van utalva, hol erejének teljes megfeszítését követelik tőle, kívánják a tanórák maximumának betartását és oly meglepő eredményeket, hogy egy 10 éves fiú oly tökéletes levelező, matematikus, nyelvész és hebraista legyen, mint az apja, hogy továbbá a tudomány újabb és újabb vívmányait alaposan ismerje és hogy a társadalomban szégyent ne valljanak vele. Sokkal jobb pénzügyi viszonyok között élnek a városi keresztény tanítók. Ezeknek jövedelme aránytalanul nagyobb, mint ugyanazon város zsidó tanítóié, sok helyen, így pl. nálunk Pozsonyban a ker. tanítók fizetése átlag 1000 frt, míg nekünk csak 600 frttal kell beérnünk és mennyivel dragább a zsidó konyha a keresztényénél? Mellékjövedelmünk pedig alig számbavehető, mert úgy a középiskolák tanárai, mint a nagy deáksereg azt maguk részére absorbálják.

De ily állapotok nemcsak nálunk Pozsonyban, hanem az egész országban vannak. A fővárosi kollegáknak alig lehet fogalmuk a vidéki zsidó tanítók nagy nyomoráról, mert a fővárosi iskola-fentartók a tanítói fizetések kiszabásában legalább némi tekintettel vannak a város drágasági viszonyaira. A galánthai v. szempczi tanító, kinek ugyanazon körülmények között félannyi kiadása van, ugyancsak 600 frt fizetést huz, mint a pozsonyi tanító, a mellett a kisvárosi tanító, középiskola nem lévén községében, mellékesen is kereshet leczkék után, nagyobb városban pedig van minden rendű és rangu tanintézet: a tanító, értjük a zsidó tanító, minden mellékkeresettől is meg van fosztva. Hogy boldogulunk aztán! Adósságot csinálunk adósságra, míg az utolsó gu-nyánk is a dob alá kerül.

Ezen okoknál fogva felhívást intézünk, hogy minden egyes hazai város zsidótantestülete folyamodványt nyújtson be a képviselőházhoz, kérvén helyzete javítását.

Kérelmünket a következőképen foglaljuk össze:

Mondja az alkotandó törvény, 10000—25000 lakossal bíró városokban a tanítók fizetése 600 frt fizetés és 100 frt lakbér, 25—50000 lakossal bíró városokban 700 és 150 frt, 50000 lakossal felüli városokban pedig 800 frt fizetés és 200 frt lakbér legyen.

De ha ez nem vihető keresztül, mondja ki a törvény: hogy a városi tanítók, tekintet nélkül az iskola jellegére, a helyi viszonyokhoz mérten díjaztassanak.

Ha ez sem vétetnék tekintetbe, rendeletileg intézkedjék a közoktatási kormány, hogy a városi zsidó tanítók minimális fizetése az legyen, a mi ugyanazon város keresztény tanítóinak fizetési átlaga, belevonva azoknak természetben huzott illetmények értékét is.

Ezek után az erre vonatkozó folyamodvány szerkesztésére tisztelettel felkérjük a Tekintetes Elnökséget, valamint arra is, méltóztatnék azt egy impozáns

küldöttség kíséretében a közoktatásügyi miniszter urnak úgy államtitkárának benyújtani, az egyes országos képviselőknek juttatni, nemkülönben minden egyes városi izr. tantestületnek aláírás végett beküldeni.

Nincs kétségünk az iránt. hogy a tekintetes Elnökség kérésünknek engedve, ügyünknek hű és hathatós szószólója leend, mert — őszintén bevallva — nagy mulasztással vádolnók egyletünk központi választmányát, ha az általános fizetésjavítás alkalmas pillanatát fel nem használva, türhetetlen anyagi helyzetünk jobbrafordítása iránt lépéseket nem tenne.

Feltétlen bizalmunk és nagyrabecsülésüdk őszinte kifejezése mellett vagyunk.

Pozsonyban, 1893. évi január 8-án.

Tekintetes Elnök Úrnak alázatos szolgálói:

Schindler Lipót

Adler Jakab

Berger Benő

Ehrenfeld Mihály

Ehrenfeld Amalia

Hahn Dávid

Spitzer Bernát

Hahn Adolf

Buxbaum Henrik

Pollák Albert

Ellinger Marton

Silbermann Imre

Stern Mihály

Feuer Béla

Oesterreicher Lázár

* * *

E levélre azonnal feleltünk, mint itt következik:

Tekintetes Berger Benő úrnak*)

Pozsony.

Tekintetes Kartárs Úr!

A pozsonyi tanítók aláírásával ellátott kérvényt a zsidó tanítók fizetésének országos törvény által történendő rendezés tárgyában, valamint Adler úrnak saját ügyében a pozsonyi izr. hitközségi képviselőtestület egyes tagjaihoz menesztett memoranduma egy-egy példányát vettük és ezek elolvasása mély benyomást gyakorolt reánk. Kellemetlen meglepetésünkre vettük ki a két irathból, hogy a pozsonyi tanítók anyagi helyzete hazánk zsidó tanítói között talán a legrosszabb, dacára annak, hogy a pozsonyi zsidó iskolák, melyben ezek működnek, hazánk zsidó iskolái között előkelő helyet foglalnak el. Itt valóban tenni kell valamit és mi szívesen hozzá akarunk járulni tehetségünk szerint, a menyinyiben tőlünk telik. Ha úgy kívánják, szót akarunk emelni első sorban hitközségek előjáróságához czimzendő kérvényben, vagy ha czélszerűbbnek találják, lapunkban és ennek révén tekintélyes napilapokban a nyilvánosság előtt is készek vagyunk ügyüket, illetve a pozsonyi zsidó iskolafentartók szűkeblúségét kellő színekben megvilágítani. Csak azt ne kívánják, hogy lépéseket tegyünk a kormánynál, vagy pláne az országgyűlésnél, a zsidó tanítók fizetését külön cikkelyben való rendezése tárgyában. Nem akarunk zsidó-kérdést a napirendre vetni oly időben, mikor a közvélemény belső állapotaink felől — joggal vagy nem, azt nem kutatjuk — kell, hogy a legjobb véleményben legyen, oly időben, a mikor ellenünk, ha azok száma kicsinynek is mondható, lesve-lesik az alkalmat, hogy . . . egy új váddal léphessenek fel ellenünk.

A zsidó tanítóság ne szolgáltatassa nekik azt az alkalmat, még akkor sem, ha hallgatásával saját érdekeiket kockáztatná. Ez az első, de nem a leglényegesebb ok arra, hogy mi, mint a zsidó tanítóság által tekintett képviselők nem járultunk hozzá azon számos, más tanítóegyesületek által a fizetés mini-

*) E czim alatt kérték a pozsonyiak a feleletet.

mumának emelése tárgyában felső helyre terjesztett kérvényekben. A második ok, a következő: A közoktatásügyi miniszter által jelzett törvényjavaslat a néptanítók fizetésének minimumát 300 frtban kívánja megállapítani, de talán engedvén a számos oldalról jövő felszólalásoknak 400 frtig is fog menni; azonban 600 frtra aligha emelkedik, noha ez sem felel meg a tényleges életviszonyoknak. Ám a zsidó tanítók fizetésének minimuma már 6 év előtt elérte a 400 frtot, minélfogva mi az új viszonyokból nem nyerhetünk semmit. Azután felteheti azt, hogy a kormány vagy a törvényhozás hajlandó lesz a zsidó felekezeti tanítók számára külön fizetési rendszert megállapítani? Vagy talán a zsidó felekezeti iskolafentartókat törvény által arra utalni, hogy tanítóik fizetését mindig a nem zsidó tanítók fizetéséhez képest határoz meg és így a zsidó autonómiába avatkozni? Ezt nem fogja tenni, valamint nem teszi, hogy a katolikus iskolák fentartóit kényszerítse, hogy emelje fel tanítóinak fizetését. Az állam csak a fizetés minimumát állapíthatja meg és teszi is a különféle körülmények és viszonyok állami szempontból való tekintetbe vétele mellett. Specialiter a mi viszonyainkra ennek a fizetési minimumnak törvényes megállapítása semmi befolyása nincsen. Sőt jobb, ha semmit sem tesz és az egész törvény a régi állapotokat fentartja. Mert, hogy egy tanító 300 frtból nem bír megélni, azt hitközségeink már 20 év óta belátják. Ma azt is belátja minden hitközség, hogy a megélhetésre 400 frt sem elég. Nagyobb helységeken, milyeneket Adler úr memorándumában is említ, 5—600. sőt 800 frtot is fizetnek. Hogy Pozsonyban még csak most fizetnek 600 frtot, azt a szomorú kivételek közé kell számítani és okkal-móddal itt javulás elérhető, törvényes intézkedés nélkül is.

Végre ha a zsidó hitközségeknek az iskolafentartást nehezítjük, akkor utóvégre arra is kényszeríthetjük, hogy iskoláikat feloszlatják, a mi, ha egyes tanítók véleménye szerint nem is olyan nagy baj, a hazai zsidó tanítóság túlnyomó részének véleménye szerint, a melyben mi is osztozunk, igenis nagy baj volna úgy általános zsidó szempontból, mint a zsidó iskolaügy szempontjából, mely utóbbiért mi tanítók első sorban kell, hogy lelkesülni tudjunk és ha szükséges, anyagi küzdelmek árán is. A zsidó tanítóság igen nyomorog, úgy a vidéken, mint a fővárosban! Ezt mi tudjuk és ha a fővárosban működő zsidó hitfelekezeti tanítók anyagi helyzetét akarnók úgy ecsetelni, a mint tényleg van, akkor igen szomorú színekhez kellene nyulnunk. Azonban mi hallgatunk, mert magasabb szempontok minket hallgatásra intenek és ha utóvégre mégis kellene a nyilvánosság elé panaszokkal lépni, tennők ezt csakis egyes hitközségek tanítói érdekében, de nem az egész hazai zsidó tanítóság nevében. Ez a mi nézetünk kérdéses tárgyban és ezért nem osztjuk az önök nézetét, mely egy országos mozgalom megindítása mellett nyilatkozott. Különben a közp. választmány kérvényöket a folyó hó végén tartandó ülésben tárgyalni fogja; de ha a választmány magáévá is tenné nézetöket, egymaga nem határozhatna, mert az ily fontos kérdések leginkább a vidéki választmányi tagok jelenlétét, ha nem a közgyűlés egybehívását teszik szükségessé. Erre pedig a téli időszak nem alkalmas és mire a tavasz jó, addig a törvényhozás már rég döntött. Vigasztalásukra mondhatjuk, hogy az új törvény a zsidótanítóknak nem fog kárt okozni, de hasznot sem.

Legyen szabad reménylenünk, hogy nem fogják álláspontunkat rosszakarattal kifolyásának tekinteni, hanem tiszta belátásunk őszinte nyilvánulásának. Különben rendelkezzenek velünk saját ügyükben, a mit tehetünk, azt szívesen megteszszük.

Budapest, 1893. január 11-én.

Kartársi nagyratiszteléssel

Morgenstern Jakab titkár,

Szántó Eleázár, elnök.

* * *

Alig hogy ezt a válaszunkat elküldtük, kaptuk a fent jelzett körözüvénynek egy példányát és nyomban utána érkeztek a sárbogárdi, mezőturi, pápai, szentesi, zombori, érsekújvári és szabadkai tanítótestületektől a pozsonyi kartársak kérvényét támogató átiratai. Jött azonban olyan is, mely nem pártolta a zsidó tanítók külön mozgalmát az anyagi kérdés miatt. Már az a tény, hogy a 300 zsidó községben működő tagjainktól csak hét iskolának tanítótestülete csatlakozott a pozsonyi mozgalomhoz, a mellett szól, hogy helyesen fngtuk fel a dolgot. Azonban alig, hogy ezeket a felszólalásokat elolvastuk, megérkezett a pozsonyiaktól a válasz, melyben kijelentik, hogy fenntartják kérvényüket és — sürgötték a választmányi határozatot.

A választmány január 19-én tartott ülésében tanácskozott ez ügyben és miután az elnökség a kérdésben kimerítő és tárgyilagos jelentést tett, az ide vonatkozó iratokat felolvastatta, a választmány alapos és beható tanácskozás után az elnökségnek a pozsonyi tanítókhoz ez ügyben január 11-iki kelttel irt levél tartalmát egész terjedelmében magáéva tette és így egy országos mozgalom megindítását nem pártolta, miről természetesen a pozsonyi kartársakat azonnal értesítettük. Nem hallottuk, hogy ők, mint kilátásba helyezték, maguk folytatták volna kezdeményezett mozgalmukat és ha nem tették, helyesen cselekedtek. Mindenesetre dicséretet és elismerést érdemelnek ügybuzgalmukért és azon készségért, melylyel a közösség érdekében sikra szállani akartak.

Az anyagi kérdés.

Miként ha ragyogó dél tikkasztó hevében a láthatár egyik pontján kis felhőcske mutatkozik, mely lassan-lassan növekedve zúgó zápor alakjában előnti a földet, ép úgy tornyosultak lassan a felhők a magyar hivalalnoki, tanári és tanítói kar egén és természetes dolog, hogy a zúgó zápor sem marad el. Körözüvények, kérvények töltik be a hirlapok hasábjait és veszik igénybe a képviselőház bizottságait. Valamennyi felhő közt legsűrűbb az, mely a néptanítók láthatárán mutatkozik. Megsűrüsítette azt az égbekiáltó nyomorúság, melyben e haza tanítósa felekezeti és nemzetiségi különbség nélkül sinlődik. Helyre állott az államháztartásban az egyensúly, természetes dolognak tartjuk, ha a tanítói kar állásának javítása érdekében ahhoz fordul, kinek életének javát-savát áldozza, t. i. a magyar államhoz. A jogosult jalkiáltás, mely a Kárpátoktól Adriáig hangzik, magával ragadta az ős koronázási város derék zsidó tanítóit is, kik a zsidó tanítók érdekében *külön mozgalom* mellett törnek lándzsát. Méltánylom a pozsonyi kollegák kivánalmát, de az ajánlott módozathoz nem járulhatok. Megmondom miért. A zsidó tanítók dicséretére mondhatjuk, hogy ők, habár országos izr. tanító-egyletet létesítettek és azt lelkük egész melegével istápolják, *soha sem váltak külön az összességtől.* Vannak esetek, melyekre nézve áll, „ki lau derochaj derochehem“, de az anyagi kérdés olyan, mely *ez idő szerint, a szönyegen fekvő törvényjavaslatra vonatkozólag* sepératistikus eljárást nem igényel. Tisztázzuk a dolgot. A tisztviselők fizetésének javítását czélzó törvényjavaslatához a tanítónak, de nemcsak a zsidó tanítónak, annyiban van hozzászólása, hogy azon tényből, mely szerint egy közönséges irnok fizetése is kétszer annyi, mint a magyar néptanítók számára javasolt 300 frtos minimum. Különben is jogos kérelmét, mely szerint a minimum emeltessek, egy hatalmas indokkal támogathatja. A „magyarországi tanítók országos bizottsága“ ezen indokot nem is hagyja figyelmen kívül és szilárd meggyőződésem, ha az országos bizottság memorandumában kifejtett óhajok teljesülnek, azzal mi zsidó tanítók is meg lehetünk elégedve. A mily arányban emelkedik a falusi és kisebb községekben működő tanítók fizetése, oly arányban kell, hogy a nagyobb városokban működő

tanítók helyzete is javuljon. Az 1868 óta észlelhető stagnatio *általános*, közös. Fájdalmasan érinti édes mindnyájunkat. Egyelőre részemről legczélszerűbbnek tartanám, ha a zsidó tanítók más felekezeti kartársaikkal vállvetve oda törekednének, hogy a ház asztalán fekvő javaslat *jelen alakjában*, a benső contemplant minimummal törvénynyé ne válják. Agitáljunk oly értelemben, mint azt az országos bizottság ajánlja, kérjük fel az országgyűlési képviselőket kerületenkint, hogy szavazatukkal a minimum-kérdésben a tanítók álláspontjára helyezkedjenek. A mennyiben fáradozásunkat siker koronázzandja, a mit országos mozgalom mellett valószínűnek tartok, csak azután kerülhet a sor a mi specziális érdekeinkre. Nem hiszem, hogy volna Magyarországon zsidó tanító, ki mostani állapotunkat valami eldorádónak tartaná. Éppen azért mindenki szívesen hozzá fog járulni ahhoz, ha a központi választmány 1) átiratban felkéri az országos izr. irodát és az orthodox közvetítő bizottságot, hogy a hatóságuk alá tartozó hitközségeket*) a tanítói fizetések emelésére buzdítsák. 2) Folyamodik a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz, hogy az izr. iskolákat a tanítói fizetések javítása céljából az országos izr. iskolaalaptól segélyezze. Ez volna a leginkább célhoz vezető eljárás. Az 1868. évi 38. t.-cz. a minimum megállapításával, nem osztotta a tanítókat falusi és városi tanítóokra és nagyon helyesen. Mert a falusi tanító munkáját sem lehet kevesebbre becsülni, mint a városi tanítóét. Ha a városban az életfenntartás egyik ága drágább, úgy a falusi tanító meg más tekintetben van hátrányban. Tekintsünk csak a gyermek-nevelésre, egyes áruk beszerzésére stb. De nem folytatom. Az eszélyesség nekünk azt parancsolja, hogy tanító és tanító közt különbséget ne tegyünk, hanem ügyünk diadalra jutásn érdekében, *közös erővel, közös akarattal* és erélylyel eljárjunk. Jelszavunk legyen: *Bukjék a 300 frtos minimum!* Mert azon körülmény, mely szerint a szönyegen levő javaslat a tanító napi munkáját 82 $\frac{1}{2}$ krajczárra becsüli, megszegyenítő és fealázó az egész tanítói karra és én még a 12. órában is azt hiszem, hogy fenkölt szellemű miniszterünk a javaslaton változtatni fog, mert a javaslat változatlan elfogadása csak arról tenne tanuságot, hogy törvényhozásunknak mindenre van pénze, csak az ország legszentebb és legmagasztosabb ügyének fejlesztésére nincs.

A zsidó tanítói fizetéseknek előtérbe tolása mostanában csak növelné azon chaoszt, mely egyházpolitikai téren uralkodik, mert létező törvényeink és szokásainkból kiindulva, *a mi fizetésünk rendezése* mégis csak első sorban *felekezeti ügy*, melyet, nem képzelhetem, hogy a törvényhozás mostanában bolygatni fog, mert *nem lehet a kormánynak szándéka, hogy a fukarkodó zsidó községeket is maga ellen zudítsa*. Nem kecsegtetem magamat azon reménnyel, hogy hitsorsosaink körében az érdekünkben megindítandó mozgalom általános tetszésre fog találni, mert hiába, szegény mindenütt az eklézsia. A magyar zsidóság szétforgácsolva, több kisebb táborra van osztva és bárhova tekintünk, mindenütt nagy költségvetésről, el nem viselhető terhekről szólnak. A szükség hatalma azonban parancsol, s ha a közvetítő közegek és a miniszterium buzdítása nem is fog általánosan kedvező eredményre vezetni, a jobb jövő felé az utat mégis egyengetni fogja. Tűrünk és szenvedünk már régóta, szenvedjünk még rövid ideig. Ne csüggedjünk! Küzdjünk bátran azért, mit a jogosság és méltányosság számunkra meg kell hogy hozzon, de legyünk egyuttal gondosak, ne kockáztassuk a sikert elhamarkodott lépés által.

N.-Beckerek

Bányai József.

*) „Hatóságuk alá tartozó hitközségek!!” Hogy az irodák alá valaki tartozik, hogy a községek kötelesek volnának ezek tanácsára hallgatni a legnagyobb önámítás.

A zsidó autonomia csak annyit jelent, hogy minden község, még a legapróbb is saját területén azt teszi a mit akar. Ezt mások önkénynek nevezik, mi pedig autonomiának mondjuk.

Néhány szó a „Túlhajtott humanizmus“ című cikkhez.

Nem kutatván a közelebbi okokat, melyek Schön t. kartárs urat — ki mindnyájunk előtt mint higgadt, komoly férfiú ismeretes — arra birták, hogy a ruhakiosztás ellen állást foglaljon, polemiába sem bocsátkozom a fölött, vajjon igaza van-e? Én csupán konstatálni akarom, mikép történik a ruhakiosztás minálunk Kaposvárott. Itt, t. i. Schön úr hazájában, a „Krajczár-egylet“ foglalkozik a ruhakiosztás nemes missziójával, mely egyletet dr. Herzog Manó főrabbi úr alapított és melynek ő az elnöke. A kiosztás következőképpen történik:

Körülbelül október hó elején megállapítja minden osztálytanító az ingyenes ruhára utalt gyermekek névsorát s átadja az egylet elnökének. Ez a ruhára szánt összeget nagyjában meghatározza s a ruha és lábbeli elkészítésével az illető iparosokat megbizza. Az összeg évente 300—400 frt közt változik és felhasználása teljesen az elnökre bízatik. A ruhával és lábbelivel ellátandó gyermekek az illető iparosokhoz küldetnek mértékvevés végett s ugyancsak maguk veszik ott át a kész ruhát, illetve lábbelit is. Az ellenőrzéssel a tanítótestület van megbízva. Tehát minden teketória s alkalmi beszéd nélkül kapják meg a szegény gyermekek a nekik szánt meleg ruhát és lábbelit, még pedig a zord időjárás beállta előtt vagyis kellő időben. Ennél fogva még azon helyzetbe sem jutnak, hogy valakinek a jótéteményt megköszönjék, mivel az átvételnél, legfeljebb a tanító van jelen, kivüle soha senki más s így még azt sem tudják, hogy kitől kapták,

A mi pedig a jobbmódú gyermekeket illeti, ugy azok alig veszik észre, hogy néhány tanuló társuk új ruhába öltöztetett és ha mégis vesznek róla tudomást, ugy ezen mindenévi ruhakiosztást ép oly természetesnek tartják, mint a hogy megszokták a tanév elején való könyvkiosztást. A legalaposabb megfigyelés után sem lehet rajtuk észrevenni, hogy szegénysorsu tanuló társaikat e miatt egy szemhunyorítással is lenézik, sőt ellenkezőleg a legnagyobb örömmel beszélnek el otthon, hogy A vagy B új ruhában részesült.

A mi pedig a szülőket illeti, itt a legnagyobb eltérés észlelhető. Mig az egyik nem bánna, ha gyermekét több rendbeli ruhával is látnák el, és tejjel-mézzel etetnék, addig a másik — nem tudni álszegényből vagy túlhajtott önérzésből-e — semmi áron sem akarja a felajánlott ruhát elfogadni és maga gondoskodik úgy-ahogy gyermeke ruházatáról. Általános szabályt tehát e téren felállítani nem lehet.

Ne bántsuk tehát a ruhakiosztás szép és országszerte bevett szokását és ne törődjünk azzal, hogy mily módon történik; a fődolog az, hogy a szegény gyermeknek jó, meleg ruhája legyen, hogy mikép kapta — az mellékes.*)

Kaposvárott, 1893.

Gömöri Ármin.

BLITZ SÁMUEL

1839—1893.

A régi zsidó tanítók úgy is ritkított erdejéből megint egy tölgyfa kidőlt. Blitz Sámuel harminczhárom évi kötelességének és hivatásának teljesen megfelelő működés után rögzös pályáján kiszólitotta a kérlelhetlen halál nemcsak gyászoló özvegye és nyolcz gyámoltalan árvájának fájdalmára, hanem a zsidó

*) Ön a ruhakiosztást egészen úgy eszközli, mint ez S. ur kívánja; ön tehát nem S. ellen hanem mellette nyilatkozik és mi is azt tartjuk, hogy igaza van; de a vitát ezennel berekesztjük. Szerk.

iskolának kárára és számos barátjának mély sajnálatára az élők sorából. Élete folyamát legjobban jellemzi az, hogy az, kinek 600 forintnyi fizetésből kellett egy tíz személyből álló családot a szükségeseikkel ellátni, sohasem lankadt és minden napon új erővel hűségesen tanítóskodott, hogy a rábizott osztályban soha sem volt észrevehető, mennyi gond nyomhatta a szegényt. Csak mi kartársak mondhattuk *אני הנבר ראה עני*.

Helyesen ecsetelte főt. rabbink Richter Zsigmond megható szavakkal tartott gyászbeszédében a nagy veszteséget. *ונר אלהים טרם יכבה ושמואל שכב* így kezdé, „Isten lámpájának még nem kellett elaludnia és Sámuel már fekszik.” Kora szerint még számos évig élhetett és működhetett volna s most elhagyott családjá és az iskola szerény körében, de Isten akaratából el volt határozva, hogy az elhunyt, mielőtt családjá iránti kötelességének egészen megfelelt volna *שמואל שכב* örök pihenésre szálljon a sirba.

Még néhány jellemző vonást akarok a boldogultról felhozni. Mint született szakolczainak nem volt alkalma gyermekkorában zengzetes hazai nyelvünket magának elsajátítani, annál kevésbé későbbben, mert kiképezését szülővárosában és Kremsierben nyerte és a tanítói oklevelet jeles osztályzattal a bécsi Szt.-Anna nevű képezdében szerezte. Mikor a hetvenes években a törvény követelte magyar nyelv elsajátítását szükségesnek látta, előrehaladott kora daczára oly vas szorgalommal tanult, hogy már néhány év múlva szép sikerrel magyarral taníthatott.

Említetlenül nem szabad hagynom, hogy derék iskolaszékünk még praesente cadavere pénzgyűjtést indított, hogy a zilált viszonyokban hátra maradt családot gyámolithassa. Még a temetés előtt több mint 600 frt volt összegyűjtve *) Ezen szép példát követendő, a helybeli ifjuság is, mint volt tanulói az elhunytak, elhatározták, hogy ők is a háladatosság oltárára áldozni akarván, gyűjteni fognak és az eredmény már máig több mint 300 frtra rug.

Ily tettek önmagukat dicsérik és utánzásra méltók.

Neufeld Gusztáv.

LEVELEZÉS.

Az orsz. izr. tanítóegyesület tek. Elnökségének Budapestén.

Fogadja a tek. Elnökség legőszintébb köszönetemet azon üdvözlő soraiért, melyet a pesti izr. hitközség elnökévé történt megválasztatásom alkalmával hozzám intézni sziveskedett.

Mélyen át vagyok hatva azon nagy feladat tudatától, melyet a hazai zsidóság a felekezeti iskolaügy terén teljesíteni hivatva van és ennél fogva egyesületük működése mindenkor meleg rokonszenvemre és hatáskörömön belül támogatásomra számíthat.

Fogadja a tek. Elnökség nagyrabeesülésem kifejezését.

Budapest, 1893. január 29-én.

Kohner Zsigmond.

Vác, 1893. január 17-én.

Tekintetes Szerkesztő Úr!

Nem vélek ujságot mondani ama állitással, hogy nincs társadalmi osztály, mely szemben terhes feladatával, kulturális missiójával, hazafias hivatásával, az anyagi javadalmasz oly alacsony rangfokozatán állana, mint a tanító. Elhalmozzák szép szóval, adóznak neki elismeréssel, sőt tömjénezik dicsérettel, de aztán sapienti sat s a tanító bölcs legyen, akár egy — Diógenes.

* Fogadja a tek. Előljároság e nemes tetteért részünkről is a legmélyebb hálát.

Szerkesztő.

Ámde panasz ezuttal ne legyen ajkamon, hisz ellenkezőleg oly derék hitközségről kívánok megemlékezni, mely tanítóját, ifjuságának 21 éven át hűséges sáfárját, a nyugdíjazás csendes révébe, nem pusztán sallangos phrassal bucsuztatja el. F. hó 8-án vált meg iskolánktól, a vácsi stquo izralita hitközségi népiskolától Ehrenfeld Miksa, a mi jó öregünk. Öregünk! Ez valószínűs irónia! Még a közel multban ifjabb volt kedélyében valamennyinknél, kik fiai lehetnénk. De mikor az ádáz, konok betegség a röghöz nyugózi. Csendes tanító volt, ki soha szereplési viszketegben nem szenvedett, a tanügyből politikát nem csinált, szaklapjainkat egyedül üdvözítő eszmékkal, tele nem kürtölte, csendesen működő kis rugó volt ő a népnevelésügy gépezetében, nem dübörgő, zakatoló kerék. Hivatásának élt, és hivatásában élt, az iskola volt eleme, a kötelessége mindenk felett. Így művelte ő a nevelés mezejét több mint 40 éven át küzködve sokat az élet nyomorával, mert hisz melleleg mondva, nevelte saját 8 gyermekét.

Valóban megható volt a bucsuvétel jelenete. Akár egy apa hagyná oda családját. Dr. Lengyel Soma iskolaszéki s Grünhut Dávid hitközségi elnök hálás elismeréssel méltatták a bucsuzó tanító működését, odaadó buzgalmát s becsületes törekvését. De ez mind csak sallang. Finis coronat opus

A község egyebet is tett. Kimondotta egyhangulag, hogy Ehrenfeld Miksa nyugdíját, mely mintegy 350 frtra fog rugni, kikerekíti 500 frtra tehát legalább is évi 150 frttal tetézi a nyugdig-összeget. Ez, tekintettel arra, hogy a hitközség csak a közelmultban áldozott 17,000 frtot a népoktatásügy oltárán, emelve egy modern iskolaépületet, egy tett, mely dicséretre nem szorul. Fogadja az egész hitközség, de jelesül fentemlített urak jutalom gyanánt a megvált tanító áldó imáján kívül a még aktív szolgálatban lévő tanítók ama biztosítását, hogy e nemes tettet olyan befektetett tőkének tekintik, mely gyümölcsét későn bár, de busásan megtermi majdan — az új nemzedéknél.

Kramer Miksa
választm. tag

EGYLETI ÉLET.

A közp. választmány üléseiből.

A közp. választmány január hó 19-én és folytatólagosan február hó 1-én tartott üléséből a következőket jelentjük:

Az első tanácskozási üléseben Szántó Eleázár elnökölt, a másodikon pedig Csajági Béla egyesületi alelnök, mivel elnök betegség miatt nem jelenhetett meg az ülésen.

Az első tanácskozás lefolyása a következő volt:

1. Dr. Goldziher Ignác, a pesti izr. hitközség titkára, a ki az ülésen mint az egyesület tiszteletbeli tagja megjelent, előadta Dr. Steinherz Jakab székesfehérvári rabbi, valamint a székesfehérvári izr. nőegylet kérelmét egy ottani teljesen elárvult, tehát apátlan és anyátlan maradt tanító-gyermek érdekében. A fiu, ugymond, teljesen elhagyatott és testi-lelki romlásnak van kitéve, ha az egyesület meg nem könyörül rajta és az egyesület, mely első sorban van hivatva tanítók árvaín megkönyörülni, nem hagyhatja a fiut oltalom nélkül, mert nincs neki senkije, a ki eltartsa, gondozza. E rendkívüli nyomorral szemben az egyesületnek rendkívüli kötelessége is van és a nagyközönség, a melynek az egyesület immár 7—8 ezer frtnyi árvaalapját köszönni, csak természetesnek fogja tekinteni, ha az egyesület ennek áldásait már is egy olyan érdemes tanító gyermekével élvezteti, mint a milyen a boldogult Klein, székesfehérvári tanító volt.

Szóló, miután a gyermek ügyét maga részéről is a legmelegebben pártolta, azt indítványozza, hogy vegye a közp. választmány a szegény árvafiut az egyesület gondozása alá olyképen, hogy azt a pesti izr. fiúárvaházba adja és érette az eltartási díjat fizesse, mely díjat az árvaházi vezérbizottság bizonyára a lehető legmérsékeltebben fogja megszabni.

Dr. Goldziher meleg érdeklődését az elhagyatott tanító-árva iránt a választmányi tagok hálás köszönettel vették ugyan; de ahhoz nem járulhattak, hogy az árvaalapból akár csak egy krajczárt fordítsanak nevezett célra, mert ezt a közgyűlési határozat meg nem engedi. Hosszabb eszmecsere után, miután Csajági Béla, Deutsch Jakabnak, a fiú-árvaházi-bizottság elnöke nevében azt a hivatalos jelentést tette, hogy hajlandó a fiut tetemesen leszállított — fél — áron befogadni, és miután kilátásba helyeztetett, hogy a fiú-árvaházban most 2 tanítói árvával betöltött ingyenes hely már néhány hó múlva üresedésbe jön, a mikor az egyesületnek ezen ápolója jönne az egyik helyébe, a közp. választmány egyhangulag elhatározta, hogy azt a szegény Klein nevű fiut saját gondozása alá veszi; azonban az eltartási díjat érte nem az árvaalapból hanem az egyesület rendes évi költségvetése keretén belül fedezi és egyuttal azon reménynek ad kifejezést, hogy sikerülend majd a választmánynak adományok útján vagy egyéb módon ezen rendkívüli kiadás számára legalább részbeni fedezetet előteremteni. Ezen alkalommal a jelenlevő Léderer Ábrahám tanár ur máris egy 5 frtnyi adományt jelentett be e célra Nagyságos Lederer Mari földbirtokos urnó részéről, és Csajági Béla hatv. Deutsch Bernát ur azon ígéretét, hogy a fiú eltartásához sajátjából fog hozzájárulni, míg egy alapítványi helye a fiúárvaházban üresedésbe jön, mit a választmány jegyzőkönyvi köszönetnyilvánítás mellett örvendetes tudomásul vett.

Dr. Goldziher ur hálás köszönetét fejezte ki a választmánynak e szép és nemes elhatározásáért, mire az ülésből távozott.

2. Következtek a szakosztályok jelentései. — A *paedagogiai* szakosztály nevében annak jegyzője, Stern Ábrahám jelenti, hogy a IV. osztályu magyar nyelvkönyv kézírata elkészülvén ugyan, de mielőtt az sajtó alá bocsátatnék, azt indítványozza, hogy az még nyelvészeti szempontból valamely elismert szakértő által fölülvizsgáltassék. Erre Barna Jónás kéretik fel. — Az ifjusági iratok ügyében Mtr. Stadler Károly, Seltmann Lipót és Hoffmann Mór urak által a választmány elé terjesztett indítványokat a paedagogiai bizottság Radó Vilmos urnak adta ki tanulmányozás és véleményes jelentéssel végett. Tudomásul van.

A *szervező* ügyosztály nevében Schichtancz mint elnök terjeszti be annak működését szabályozó ügyrendet, melynek kapcsán jelenti, hogy helyben az egyesületi alapszabályok keretén belül egy kör alakult meg ezen czim alatt: „Buda-pest és vidékének köre. E kör elnökének Stern Ábrahám és jegyzőjének Bárd Rezső választatott meg. Örvendetes tudomásul vétetik.

3. A következő segélyösszegek szavaztatnak meg: özv. Blitz Sámuelné részére Érsekújváron, a kinek férje 1877 óta tagja volt az egyesületnek, 200 frt, azután négy kérvényre megszavaztatott összesen 125 frt beteg- és rendkívüli segély czimen.

A választmány Blitz Samu tagtárs elhalálzásáról szóló jelentést szomorú szívvel veszi tudomásul.

4. A tagdíj lefizetésére kért halasztás megadatik: B. S.-nak, L. L.-nak, S.-nak, H. J.-nak, azon megjegyzéssel, hogy nevük a tagok névsorába felveendők, az egyesületi közlöny részükre rendszeren elküldessék; de egyéb kedvezményekre mindaddig nem tarthatnak igényt, míg tartozásuk, tagdíj czimen a 3 frtot meghaladja. W. S. a hátralékos tagdíjak felét hajlandó pótlólag befizetni, ha újból felvétetik. Határozat: miután önhibáján kívül eső okok miatt kénytelen volt gyakran állomást cserélni, a mi zavart hozott

anyagi viszonyaiba, kéréme tekintetbe vétetik. Előbbi jogaiba azonban teljesen csak akkor léphet, ha ezt a hátralékot 3 frtig törlesztette.

5. A következő új tagok vétetnek fel az egyesület kötelékébe mint rendes tagok: Berger Ármin tanító, Bolesón; Krausz Izrael tanító, Monoron; Szilassi Mór tanár, Budapesten; Ladányi Miksa, főv. elemi és ipariskolai tanító.

6. Következik a pozsonyi tanítók kérvénye egy a tanítófizetés minimumának a nagyobb helységekre való tekintettel történendő törvényes intézkedések tárgyában. Ez ügyre vonatkozólag e számunk más helyen ad kimerítő tudósítást, mellőzhetjük tehát e helyen a részletes jelentéstételt.

7. A választmány elnök indítványára sürgősen kéri az illető bizottságot, hogy a módosított alapszabályok felterjesztésére szükséges előmunkálatokat egy hó lefolyása alatt megtegye.

A második tanácskozás főtárgya a magyar fordításu szidur kiadásának ügye volt.

Az előbbi ülésből kiküldött albizottság nevében Adler Simon azt jelenti, hogy a bizottság kiküldetésében eljárván, először a kiadókkal tárgyalta a kiadás feltételeit és alapos megfontolás után a bizottság arra a meggyőződésre jutott, hogy legczélszerűbb, ha az egyesület a művet saját költségén adja ki és csak elárusítás végett adja át bizonyos bizományi díj mellett Singer és Wolfner cégnek. A könyv előállítására vonatkozó nyomdai költségekre nézve jelenti, hogy 3 ajánlat közt választhatunk. Mind a három ajánlatnál legfőbb 2—3 frt árkülönbség van ivenkint, a mi az egész műnél alig 50—80 frtnyi különbséget tesz. A mi a fordítást illeti, a bizottság abban a meggyőződésben van, hogy azt a választmány teljes bizalommal Halász Náthán urra bízhatja, mert ő kitűnően érti a tárgyat és ebbeli irodalmi működése, valamint az Értesítőben közzétett, a szidur fordítására vonatkozó véleményes jelentése, garanciát nyujtanak arra nézve, hogy általa egy igen jó és iskolai célokra különösen hasznos művet fogunk nyerni.

E jelentés után beható eszmecsere folyt, melynek eredménye az volt, hogy először az elnökség felhatalmaztatik arra, hogy a nyomdai és könyvkötői munkák előállítására szerződést készítsen és azt jogérvényes aláírás előtt a választmánynak jóváhagyás végett bemutassa; másodsor, hogy a fordítással Halász Náthán bízott meg, kinek részére tisztelet-díj fejében az egész mű után egyszer s mindenkorra 200 forint állapítatik meg, úgy hogy a fordító a mű későbbi kiadásainál semmi újabb tiszteletdíjra igényt nem tarthat. A héber szedés után végzendő korrekturáért a választmány 100 frtot állapít meg, mint munkadíjat és az elnökségre bizza, hogy ki által végeztesse e munkát. A választmány ez alkalommal még arra kéri fel a paedagogiai-bizottságot, hogy adja ki a fordító kéziratát egy vagy két szakértőnek, hogy azt gondosan felülvizsgálja, mielőtt a nyomdába adatnék.

9. Spitzer Ignác battonyai tanító „Nyílt levél“ című indítványában a mellett szólal fel, hogy adja ki az egyesület ezentul az eddig havonkint egyszer megjelent közlönyét kétszer havonkint. Kiadatik véleményezés végett az elnökségnek.

10. Beterjesztetnek az egyesületnek zárszámadásai. A választmány úgy a vagyoniállapotot feltűntető adatokat, valamint az ügykezelésre vonatkozó tételeket örvendetes tudomásul veszi és az Értesítőben való közlését elrendeli,

11. Felolvastatik Kohner Zsigmond levele, melyben az egyesületnek iránta a pesti izr. hitközség elnökévé történt megválasztatása alkalmával nyilvánított érzelmeket megköszöni. A választmány e levelet örvendetes tudomásul veszi és annak az Értesítőben való közlését elrendeli.

12. Bemutattatik a nagy becskerei izr. tanító-testület által a hitközség engedélyével eszközölt gyűjtés kimutatása, mely szerint 322 frt 52 kr. gyűjtött az árvaalap javára.

A választmány úgy a nagy becskerei hitközségnek, mint a többi adakozóknak, valamint a gyűjtést oly szép sikerrel rendezett tanító-testületnek hálás köszönetét fejezi ki. Az adakozók nevei az Értesítőben közzéteendők. Örvendetes tudomásul vétetik egyszersmind Baum Fülöpnek a veszprémi tanítótestület nevében tett jelentése, hogy az ott kezelt 800—900 frtnyi árva-alapot a legközelebb tartandó közgyűlésök után be fogják szolgáltatni a központba.

13. Hosszabb és élénk eszmecserére szolgáltatott okot egy más tanító-testület gyűjtése, mely szinte szép sikerrel gyűjtött az árvaalap javára, de a pénzt (néhány száz frtot) még eddig be nem küldte, hanem maga kezeli. Mint-hogy ez ügyben a tárgyalások még folynak, részletes jelentést még nem tehetünk.

14. Az egyesület kötelékébe vétetik fel mint rendes tag Ehrenthel Mór, Kohn Salamon és Neuhauser Samnel Nagy-Szombaton működő tanítók, továbbá Lebensfeld Károly s.-a.-ujhelyi tanító és Kaufmann József kis-czelli tanító. Mindnyájan hiteles egészségi bizonyítvány alapján; utóbbi pedig mint már az 1892. január óta az egyesület kötelékébe tartozó, miután már azóta fizeti a tagdíjakat.

15. A választmány szomorú tudomására hozatik, hogy a mai napon Baum Fülöp veszprémi tagtárstól vett sürgöny arról értesítette az elnökséget, hogy Hirschler Dávid, nagy-vázsonyi tanító, egyesületünknek 1882. év óta rendes és pontosan fizető tagja meghalt. A választmány e halálessel szemben mély és őszinte fájdalomnak ad kifejezést és a mennyiben a megdicsőültnek özvegye vagy kiskorú árvái maradtak hátra, a 200 frtnyi segélyösszeg kiadását engedélyezi.

16. Klein Ignác Deés és Herzog Bernát Puchó újra felvétetnek a rendes tagok sorába azon kikötéssel, hogy mindaddig, míg mulasztott tagdíjajukat 3 frtig pótlólag be nem fizették, betegsegélyre nem tarthatnak igényt és nejük részére sem biztosították a 200 frtnyi segélyt.

17. F. N. részére megadatik a tagdíj lefizetésére kért halasztás szintén az előző pontban körülírt feltételek mellett.

Tagdíjnyugtázások.

Folytatás múlt évi december haváról.

a) Pártoló tagok:

Dr. Erneyi Mór, Budapest	5.—	Trebitsch Ignác, Budapest	5.—
Friedmann Ignác, Budapest ...	2.—	Trotzer Alajos, Budapest ...	5.—
Izr. hitközség Orosháza (1893ra)	5.—	Wertheimer József és fia	5.—
Modern és Breitner, Budapest	10.—	Weisz és Guttmann, Bpest ...	2.—
Munk Mór és társa, Budapest	3.—		
Stein Sámuel, Berlin	5.—		
		Összesen	47.—

Rendes tagok:

Dr. Back Izrael, Budapest	4.—	Bonyhadi Miksa, Szempecz	4.—
Barna Jónás, Budapest	4.—	Brenner Henrik, Nyitra	4.—
Beck József, Budapest	4.—	Buchsbaum Lipót, Pápa	4.—
Beer Mór, Ada ...	4.—	Csajági Béla, Budapest	4.—
Bein Károly, Budapest	4.—	Csukási Fülöp, Budapest ...	4.—
Berger Benő, Pozsony	4.—	Czuckermann Jakab, Girált	2.—
Berger Mór, Vác ...	2.—	Dallos Mór, Budapest	4.—
Berkovits Károly, Margitta	2.—	Deutsch Imre, Ürmény	4.—
Bleier Izsák, Miskolcz ...	4.—	Deutsch Zsigmond, B.-Tapolya	2.—
Bodrogi Ignác, Mélykut	4.—	Décsi József, Érsekúj vár ...	4.—

Engel Adolf, Budapest	2.—	Morgenstern Jakab, Budapest	4.—
Engländer Mór, Kassa	4.—	Neufeld Ármin, Zólyom ...	4.—
Fischer Ferencz, Földes	3.—	Neufeld Gusztáv, Érsekújvár	2.—
Fischer Ignác, Nyitra ...	4.—	Oblatt Mór, Budapest ...	4.—
Fischer Mór, N.-Beckerek	4.—	Offenberger Salamon, Mocsonok	4.—
Fleischmann Izrael, Zsámbék	4.—	Ózer Zsigmond, Budapest ...	4.—
Fürst Győző, Nyitra	4.—	Pauker Lipót, N.-Szt.-Miklós	3.—
Gerő Viktor, Budapest	4.—	Polatschek Mór, Stomfa	4.—
Gettler Ignác, Mező-Túr ...	4.—	Pollak Jakab, Endrőd ...	4.—
Groszmann Mór, S.-A.-Ujhely	4.—	Popper Lajos, Egyház-Maróth	4.—
Grünberger Izsák, B.-Tapolya	4.—	Raab Albert, Vág-Vecse ...	4.—
Grünberger Manó, Léva	2.—	Révész Márton, Szombathely ...	4.—
Györki Károly, Apatin	2.—	Rosenberg M. Dávid, B.-Topolya	4.—
Heller A. Lipót, Czabaj	4.—	Rosenberg Salamon, Mátészalka	2.—
Herzfelder Mór, Gödöllő	2.—	Rotter Salamon, Budapest ...	4.—
Hertzka János, Budapest ...	4.—	Schichtancz Ármin, Budapest	2.—
Hochberger Adolf, Bosác ...	2.—	Schindler Lipót, Pozsony	4.—
Hoffmann Zsigmond, Budapest	2.—	Schlesinger Lipót, Makó	2.—
Horovitz Samn, Melsicz ...	4.—	Schmolka Salamon, Cservenka	2.—
Horovitz Simon, Budapest	4.—	Schneider Jakab, S.-A.-Ujhely	4.—
Jelinek Márk, Paks ...	4.—	Schön Bernát, Győr ...	4.—
Kaufmann József, Budapest ...	2.—	Schön Dávid, Budapest	2.—
Keim Győző, Komárom-Kürth	2.—	Schorr Ármin, Pápa ...	2.—
Kellner Ignác, Siklós ...	4.—	Dr. Schreiner Márton, Budapest	4.—
Klauber Jónás, Kecskemét	4.—	Schwarz Ignác, Nyitra	4.—
Klein Ármin, Uj-Kécske ...	5.—	Schwarz Károly, Barcs ...	2.—
Klein Salamon, Kőrösladány ...	2.—	Schwarz Sámuel, Veszprém	4.—
Knopfler Sándor, S.-A.-Ujhely	1.—	Seltmann Lipót, Párkány	2.—
Kohányi Sámuel, Budapest	4.—	Silberstein Ede, Mosóc	3.—
Kohn Vilmos, Pest-Vadkert	3.—	Szabó Adolf, Jászberény	2.—
Kohn Simon, Miskolc	4.—	Spitzer Ignác, Battonya	2.—
Kohn Ede, Varannó	4.—	Spitzer Mór, Zalabér	1.—
Kornstein Ignác, Högyész	4.—	Steiner Ignác, Léva	2.—
Krausz Bernát, Kula ...	4.—	Süss Ármin, Högyész ...	2.—
Kuttner Miksa, Budapest	4.—	Szalai Dávid, Budapest	4.—
Lackner Mór, Eger ...	4.—	Szilágyi Mór, Orosháza	4.—
Lévai Izor, Budapest ...	4.—	Szimányi Adolf, Puchó	4.—
Löwenbein Adolf, Abaujszina ...	2.—	Tauszk Ede, Lugos	4.—
Löwenstein Paula, Veszprém ...	4.—	Vedres Lipót, Bács-Almás	2.—
Löwinger Mór, N.-Appony	2.—	Vöröss Simon, Vágújhely ...	2.—
Löwy Gyula, N.-Salló ...	2.—	Wank Zsigmond, Budapest	2.—
Lustig Sussmann, Budapest	4.—	Weisz J. Kálmán, Budapest	4.—
Luchs Ármin, Varannó	2.—	Weisz Jakab, Decs ...	3.—
Maislis Ferencz, Budapest ...	4.—	Dr. Zsengeri Samu, Budapest	4.—
Dr. Málnai Mihály, Budapest ...	4.—	Zuckermann Frigyes, Homonna	2.—
Mendl Lajos, Budapest	4.—		
		Összesen	368.—

Hátralékos tagdíjat fizettek december havában:

Dr. Back Izrael, Budapest	4.—	Goldstein Jakab, Kalocsa	6.—
Ballog Ármin, Budapest	4.—	Grün Jakab, Paks ...	4.—
Brett Mór, B.-Gyarmat	1.—	Knopfler Sándor, S.-A.-Ujhely	3.—
Fischer Ferencz, Földes	1.—	Kohn Vilmos, Pest-Vadkert	1.—
Friedmann Adolf, Ungvár	4.—	Kuti Zsigmond, Debreczen	4.—

Riedner Henrik, N.-Surány	1.—	Spitzer Mór, Zalabér	1.—
Schlesinger Lipót, Makó	2.—	Süss Ármin, Högyész ...	2.—
Schneider Jakab, S.-A.-Ujhely	2.—	Vöröss Simon, Vágújhely ...	2.—
Schön Bernát, Győr	4.—	Willhéim József, Kolozsvár ...	4.—
Schwarz Márk, Vác	1.—	Összesen	50.—
Spitzer Ignác, Battonya	2.—		

1893. jannár hóban fizettek:

Altmann Mór, Nagy-Kanizsa	4.—	Neufeld Manó, Bpest hátralék	2.—
Berger Ármin, Bolesó	4.—	Rosenberg Nándor, Cs.-Somorja	2.—
Berger Vilmos, Sárbogárd	2.—	Szabolcsi Miksa, Bpest p. t. 1892-re	5.—
Lichtig Gáspár, Deés	2.—	Stern Ármin, Ó-Liszka	2.—
Gere Antal, Ozora	6.—	Stern Dávid, Dombóvár ...	5.—
Halász Náthán, Budapest 1892re	4.—	Steinwurz Ignác, N.-Perkáta	4.—
Kohn Antal, Budapest (1893ra)	1.—	Streisinger Sándor, C.-Gyarmat	2.—
Liebermann Samu, Tokaj ...	2.—	Összesen	47.—

Helyreigazítások. A mult számban kimutatott: Ullmann Frigyesné. L.-Szt-Miklós 2 frt pártoló tagdíja az árvaalpra lett befizetve, a mint azt el is könyveltük. — Deczemberben Kaufmann József, Kis-Czellen működő kartársunk részére a hátralékok közt kimutatott 2 frt helyesen mint az 1893-dik évre eső tagdíj veendő.

Gyűjtés az árva-alpra 1893. január hóban.

Knopfler Sándor, S.-A -Ujhely 50 frtos alapítványának II. részlete	2.50
Braun Dávid, Györgysziget bárczagyűjtése	— .90
Szabó Lipót, Szécsény	3.20
Holzmann Ignác, B.-Petrovác	6.—
Adler József, Pécsvarad ...	— .45
Herzfeld Zsigmond, Vésztő	3.50
Ehrenfeld D., N.-Surány évi járuléka	2.—
Pollak Albert, Pozsony mint a pozsonyi tanítótestület alapítványának II. részlete	10.—
Izr. tanítótestület Nyitra a bizonyítványok után befolyt jövedelem 5%	2.61
Izr. tanítótestület Nagy-Becskerek gyűjtése	322.52
Beer Mór, Ada bárczagyűjtése	5.—
Összesen	358.68

Budapest, 1893. január 30-án.

Tolnai J. Béla, egyes. pénztáros.

Az alapítványok kezelése 1892-ben.

	1891-ben volt	Folyó évi		Jelenlegi állása
		bevétel	kiadás	
1. A tanítói árvaalap	6112.31	1658.14	—	7770.45
2. Lederer Bernát alapítványa	1000.—	50.—	50.—	1000.—
3. Szántó Eleázár alapítványa	550.—	25.—	75.—	500.—
4. Löw Lipót alapítványa	370.65	14.83	—	385.48
5. Gans Dávid alapítványa	330.—	16.50	16.50	330.—

Az „Orsz. magyar izr. tanítóegyesület“ zárszámadása az 1892. évről.

Bevételek.

Kiadások.

1 Rendes tagdíjakban ...	1823	—	1 Három özvegynek adott segély	600	—
2 Pártoló "	592	—	2 Segélyezés (68 tételben)	927	60
3 Alapító "	250	—	3 Az öt alapítvány kama-	345	37
4 A kiadványok tiszta jö-	1909	25	4 Az „Értesítő“ költsége (a		
5 A Deutsch-féle biblia utáni	1781	40	125 frt 50 kr. előfize-		
nyereség	1151	31	tési és hirdetési díjak		
6 Az értékpapírok kamatai	6	—	levonása után	530	35
7 Adományok	153	01	5 Rendes kezelési költsé-		
8 A forgó tőke kamatai ..			gek	740.92	
			Közgyűlési és jub.		
			költségek	394.23	
			A vidéki körök költs. 11.33	1146	48
			6 Leírások: az ingóságok		
			értékéből	164.—	
			a váltók ért.-ből 21.—		
			az értékpapírok (név-	94.25	279
			értékig)		25
			Vagyonszaporodás 1892-ben	3836	92
	7665	97		7665	97

Cselekvő-vagyon.

VAGYONKIMUTATÁS.

Teher-vagyon.

Készpénz	1145	58	A tanítói árvaalap	7770	45
Takarékpénztári betét ...	1000	—	A Lederer-Bernát-alapítvány	1000	—
Az értékpapírok névértéke	31600	—	A Szántó-Eleázár "	500	—
Betét a pesti izr. hitköz-			A Gans-Dávid "	330	—
ségnél	1507	35	A Löw-Lipót "	385	48
Könyvkövetelés a kiadóknál	2244	75	Özv. Deutsch Henrik-né kö-		
A Deutsch-féle biblia-raktár			vetelése	800	—
értéke (1 teljes péld. = 1 frt)	2286	50	Tiszta vagyon ...	31452	80
Könyvkövetelések az árva-					
alap javára ...	778	30			
Tagdíjhátralékok:					
a) alapító tagoktól	200	—			
b) pártoló tagoktól ...	128	—			
c) rendes tagoktól ...	386	50			
Követelés hirdetés után	3	—			
Fizetési előlegek	98	75			
Ingóságok (szidurlemezek stb)	800	—			
Váltókövetelések ...	60	—			
	42238	73		42238	73

Budapest, 1893. január hó 28-án.

Csajági Béla,
alelnök.

Reif Jakab,
alelnök.

Szántó Eleázár,
elnök.

Győri Adolf,
ellenőr.

Schön József,
ellenőr.

Tolnai J. Béla,
pénztáros.

Morgenstern Jakab,
titkár.

Kimutatás

az országos izr. tanítóárva-alap javára a n.-becskereki izr. tanítótestület által eszközölt gyűjtésről.

Folyó szám	Az adakozó neve	Alapító tag		Pártoló tag öt évre		Egyszer s mindenkora	
		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
1	Nagy-Becskereki izrael hitközség	50	—				
	Nagy-Becskereki izr. nőegylet			1891—95	25	—	—
	Dr. Schwarcz Mihály ...			1891 évre	5	—	—
	Mangold H. L. ...			1891 évre	5	—	—
	Deutsch Zsigmond...			1891 évre	5	—	—
	Engel Sámuel					10	—
	Weisz Izidor					10	—
	Löwi Ignác ...					5	—
	Heufeld Sámuel					5	—
	Schön József					5	—
	Weisz Károly ...					10	—
	Dr. Weisz Manó					5	—
	Eibenschütz Gerő ...					5	—
	Eisenstädter Ignác					5	—
	Krstits János ...					2	—
	Dr. Mangold Samuel					5	—
	Hirtenstein Markus					3	—
	Fuchs Sándor					5	—
	Billitz János					5	—
	Kurländer Imre ...					5	—
	Kadelsberger Fülöp					5	—
	Ormódy Imre					10	—
	Grün Simon					5	—
	Kohn Mark ...					5	—
	Hiller József					5	—
	Weisz Sándor					5	—
	Freund Lajos					3	—
	Klein Bernát					3	—
	Geiger Manó					1	—
	Klein János ...					1	—
	Schlesinger Gerson					2	—
	Meyer Henrik ...					2	—
	Schnitzler Lipót					2	—
	Strasser Jakab ...					2	—
	Deutsch Gyula ...					2	—
	Dr. Stern Lázár					5	—
	Grünbaum Vilmos...					2	—
	Hajduska Jenő...					2	—
	Klein Mór ...					1	—
	Kovács Gedeon					2	—
	Kovács J. M.					2	—
	Eckstein Ármin					2	—
	Votitz Ernő					10	—
	Reiner Imre ...					5	—
	Scheiber Bertalan ...					2	—
	Schwarcz Sámuel					5	—
	Dr. Hoffenreich					5	—
	Sprio Károly					2	—
	Pinkász Lajos ...					10	—
	Pillis Zsigmond					5	—
	Eckstein Vilmos					3	—
	Deixner Lipót					2	—
	Reisz Viktor					3	—
	Kovács Mór					10	—
	Vinter J. L. ...					3	—
	Temmer Salamon ...					2	—
	Összesen	50	—	40	—	221	—

Összesen (50 + 40 + 221 meg 11 frt 52 kamat) **322 frt 52 kr.**

A tanítótestület gyűjtése. Az előjáróság nevében:

Nagy-Becskerek, 1893. január 24.

Löffler Jónás, tanító és hitk. titkár

V E G Y E S E K.

A legmélyebb sajnálkozással jelentjük, hogy egyesületünk érdemes elnöke, Szántó Eleázár ur, e lapok szerkesztője, komolyan megbetegedett, a miért lapunk e számát teljesen el nem készíthette. Már e hó elején is rosszul érezte magát; de néhány napra azután az orvosok typhus - betegséget konstataáltak nála. Kivánjuk, hogy mindnyájunk örömeire minél előbb betegségéből felgyógyuljon.

Általánosabb fontosságú és érdekességű művet jelen irodalmunk alig képes felmutatni, mint az Athenaeum Kézi-Lexikonát, mely minden újabb füzettel megerősíti bennünk azon a megjelenés kezdetétől fogva táplált hitet és bizalmat, melylyel már akkor, mint kitűnő segéd munkát ajánlottak, minőre minden családnak, minden szaktudósnak, szóval minden művelt embernek szüksége van. Most vettük e jeles enczyklopédia 33. és 34. füzetét. E két füzet a Saraszoati—Székelyek közti anyagot tartalmazza az adatok óriási halmazával, s a mellett az előadásnak oly világosságával és magyarosságával, minőhöz Lexikonban egyáltalán hozzászokva nem vagyunk. A magyarosság erénye nemcsak az irányban nyilvánul, hanem az anyag beosztásában és épp-ugy a mellékletekben is. A 36. füzet mellékletét 4 táblázat képezi, mely a magyar irodalom történetének sáblázatos áttekintését nyújtja párhuzamban a világirodalommal: új és felette tanulságos dolgozat, mely művelődésünket meglepően kedvező világításban mutatja be. A 34. füzet mellékleteinek egyike Magyarország hőmérsékleti és esőzési viszonyainak 4 világos, szép nyomású s hivatalos adatok alapján készült térképét adja; a másik a telephonia és a távirászat megértéséhez szükséges 35 rajzot mutat be. A munka 40 füzetben lesz teljes, s így már csak 6 füzet hiányzik e nélkülözhetlen segéd munkából, melyet minden olvasónknak melegen ajánlunk. Minden füzet ára 30 krajczár. Megszerezhető négy 3 frtos félkötetben, vagy két 6 frtos kötetben is. Díszkötésben minden kötet ára 8 frt. Az első kötet már kötve is megjelent s most adatott ki a harmadik félkötet is. Megrendelések az Athenaeum könyvkiadóhivatalához (Budapest, Ferencziek-Tere 3.) czimzendők, mely mutatványszámokat is szívesen küld. Kapható azonkívül minden könyvkereskedésben.

— A magyar helyesírás 73 gyakorlati leczkében. Ily czimű könyvecskét adott ki a napokban *Hoffmann Mór*, az ismert n.-kanizsai paedagogus, a ki e legújabb művével az iskolai oktatásnak oly segédkönyvét alkotta meg, a minek hiányát már igen sokszor felpanaszolták szakköreink. Ő ugyanis a helyesírási szabályok begyakorlására kitűnően összeválogatott példagyűjteményt ad a gyermek kezébe, a ki így, a nélkül, hogy bármiféle szabályok emlékezésével kellene megterhelni, tisztán gyakorlati uton sajátíthatja el az orthografiai ismereteket. Maguk a gyakorlatok annyi szakaszra oszlanak, a hány helyesírási szabály van és egyrészt különálló szavakból, másrészt mondatokból állanak. Dicsérettel kell megemlítenünk, hogy a szerző óvakodott bármiféle önkényes szabályok felvételétől és szorosan alkalmazkodott az akadémia helyesírási szabályaihoz, valamint a legjobb íróinktól szentesített úzushoz. A kis könyvecskét, mely 48 oldalra terjed, a Lampel-czég (*Wodianer F. és Fiai*) adta ki. Ára 20 kr.

Hymen. *Holländer Áron* kartársunk, Ó-Gyalláu eljegyezte az ottani rabbinak, *Deutsch Ignác* urnak kedves és bájos leányát *Bella* kisasszonyt. — *Priesner Ignác*, Nagy-Surányban működő tagtársunk szinte jegyet váltott *Steiner Regina* kiasszonynyal, özv. *Steiner Pepi* urnó kedves és szeretetreméltó leányával és *Pollak Károly* Igalban (Somogym.) működő tagtársunk eljegyezte magának *Antl Janka* kisasszonyt. Üdvözljük! החוט המשלש במהרה לא ינתק

Lapunk e számához tagjaink névsora van mellékelve.

Uj kör. Lapunk zártakor az alábbi körözüvényt kaptuk, mely egy felső magyarországi kör megalakulását czélozza. A legnagyobb örömmel vesszük e hirt és reméljük, hogy a végre megtett első lépést a kör megalakulása is nem sokára követni fogja. Maga a felhívás a következő:

„Mélyen tisztelt kartárs Ur! Hazánk zsidó néptanítósa tisztes gárdát képez immár a hazai tanügy terén. Kellő összetartás, kölcsönös bizalom s minél gyakoribb találkozás és tanácskozás oly helyzetet teremtene nekünk a társadalomban, melynél fogva a „zsidó tanító“ elnevezést hazánkszerte magában foglalná a tiszteletreméltóságot is. Az eszmék kicserélése, a tapasztalatok közlése által a magyar nemzeti tanügyön, különösen pedig felekezettünket érdeklő iskolaügyeken nagyot lendíthetnének. Hisz már bölcseink is modják: *ותשובה ברוב יועץ* Emellett teljesen elháríthatnók magunktól az igazságtalanul ránk nehezdedő előítéleteket is.

Szóval: egyesülésünk anyagi és szellemi gyarapodásunkat egyaránt előmozdítaná.

Mindezeket szem előtt tartva, felkérem t. cz. kartárs urat, sziveskedjék nyilatkozni, vajjon hajlandó-e egy „Felsőmagyarországi zsidó tanítóegyesület“ megalakulása czéljából valamely félünnepen S.-A.-Ujhelyt egy későbbben kijelölendő helyiségben megjeleníteni? *Magától értetődik, hogy az alakítandó kör az „Orsz. isr. Tanítóegyesület“ egyik fiókját képezné.*

Együtt! felkérem, sziveskedjék az Abauj-, Sáros-, Borsód-, Ung- és Szabolcsmegyében működő és ön előtt ismerős okleveles zsidó tanító urak czimeit velem közölni.

Becsés választ mindenesetre elvárva, vagyok kartársi üdvözlettel

Király-Helmecz, postabélyeg kelte.

Fischer Armin, néptanító.

Felhívások. A magyarországi tanítók országos bizottsága nevében Lakics Vendel elnök és Koncsik Lajos titkár felhívásban fordul Magyarország néptanítóihoz, hogy, *tartsanak közös értekezleteket, foglalják írásba a hazai tanítóság jogos és mindenek fölött méltányos kérelmét, adják azt át — a mennyire lehetséges — személyesen országgyűlési képviselőiknek és nyerjék meg, hogy igaz ügyüknek lelkes szószólója legyen majd a törvényhozó testületben.* E felhívás, mely nyomtatásban megjelent, szétküldetett az országban és így tartalmáról minden tanító tudomást szerezhetett magának és hiszszük, hogy a megyei hivatalos tantestületek foglalkoztak ez ügygyel, mely minden egyes tanítóra nézve nagy fontossággal bír. Részünkről csak pártolhatjuk a mozgalmat; de különválva mint felekezeti tanítók egyesülete nem akarunk külön akciókat kifejteni. *Egyek* vagyunk mi a hazai néptanítók karával és *együttesen* akarunk a hazának szolgálni, egy egészszé tömörülve helyzetünk javításán küzdeni. — A „*Brassómegeyi Tanítótestület*“ a képviselőházhoz intézett kérvényét sokszorosította és szétküldötte az ország tanítótestületeinek, hogy így azoknak a kérvényezést könnyítsék és gyorsítsák. Dicséretet érdemel e különben is kiválóan működő tanítótestület. — A „*Beséterozse-Naszódvármegyei általános tanítóegyesület*“ külön nyomtatott körözüvényben kérve kéri a hazai társegyesületeket, a királyhágon innen, hogy a „*Délmagyarországi Tanítóegyesület*“ mintájára egy nagyobb testületté tömöröljenek. Kivánjuk e szép eszmének a legjobb sikert!

Elhalálozás. Bloch Mór, helybeli nagykereskedő és hitközségi előljáró urat, egyesületünknek hosszú évi pártoló tagját mély gyász érte. Folyó hó 3-án kísérték örök nyugalomra jámbor nejét, a kinek halála felett számos szegény család kesereg, kiknek ő életében támasza volt a nyomor és inség ellen. Isten vigasztalja a gyászolókat!

Nyilt levél egyesületünk igen t. központi választmányához!

Egyesületünk fennállása óta, mindig azt a panaszt lehetett hallani, hogy az a hazai zsidó tanítóság részéről kellő pártolásban nem részesül. Tizenhét évvel ezelőtt egyesületi közlönyünk az „Értesítő” megjelenésével, a zászlót kibontotta, jelezvén a lelkes és önérzetes hazai zsidó tanítóságnak azt az utat; mely az egyesülés, az együvé tartozás, a testületi szellem ápolására szánt porondot egyengetni van hivatva.

A hívás nem hangzott el minden nyom nélkül, mert egyesületünk közlönye révén, évről-évre — ámbár még nem a kellő számmal — új tagok belépése által növekedőben van. Örül is ennek egyesületünk minden igaz barátja, mert jól tudjuk, hogy egyesüleinket a mai niveaura annak önzetlen és munkás vezetői, emeltik. Emelték azt czéltudatos — és a hazai tanítóság mindig vitális érdekeinek szemmel tartásával — munkálkodásukkal, tetterős működésükkel. Bizonyosságul hívom egyesületi közlönyünket, a 17. évfolyam „Tanügyi Értesítő”! Lapozzunk benne, s ki a sorok közt olvasni tud, s még egy szikrányi igazság és hálaérzettel bír, igazat fog nekem adni, hogy az egylet virágzási kora az „Értesítő” megindításával kezdődik. Hü krónikása az, a vezetők sáfárkodásainak, igaz képe a 25 éves egylet jó és balsors közti állapotának!

De térjük át a „Tanügyi Értesítő” jelen alakjára és megjelenési idejére.

Most midőn a telefon, a villanyosság és a gőz hálás korszakában élünk, nem felelhet meg kellően egy egyleti *havi közlöny* mely tudósító és összetartó kapocs is akar lenni 500 számot meghaladó tagjai közt — a mi ezelőtt 15 évvel, mikor az egylet csak 270 tagot számlált — a kezdet stadiumában jó volt, az a mai igényeknek meg nem felelhet. A tagok száma azóta majdnem megkétszerezedett s így jogosan követelhető, hogy az egyesület közlönye is havonként legalább kétszer jelenjen meg.

Azért kérem a központi választmány igen t. tagjait — tekintetbe véve fentti indokaimat, határozza el hogy egyesületi közlönyünk, *ne egyszer havonként*, hanem minden hó 1-én és 15-én jelenlegi nagyságában megjelenhessen és az, a vidéki tagoknak *pontosabban mint most* megküldhető legyen.

Jól tudom, hogy vidéki kartársaim óhajával találkoztam, midőn e nyilt levél beküldésere, elhatároztam magam. Kérem egyszersmind e tárgyat napi-rendre tűzni, s az a feletti határozatról egyes tagjainkat közlönyünk útján értesíteni.

Midőn tek. szerkesztő urat e soraimnak a jövő számban való szives közléséért felkérném, maradtam a tek. szerkesztő ur és a közp. választmányak igaz tisztelője

Battonyán, 1893. január 23.

Spitzer Ignác, egyes. tag.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

B Nyiregyháza. Készségesen és örömmel adunk helyet értesítésének. A zsidó jótékonyagra vonatkozó megjegyzéseit mellőzni kellett, mivel mult számunkban és jelen számban is külön cikkekben foglalkozunk ezen tárggyal. — **Kl . . . Radosna.** Más tanácsot mi sem adhatunk. Ha az illető hitközségek nem restelik, Önöknek nincs miért szégyenkezni. — **St . . . Baja** Érdekes cikkét sajnálattal mellőznünk kellett. Mi tanítók eléggé át vagyunk hatva hivatásunk fontosságától, előttünk ezt fejtegetni nem szükséges. Czikke kitünő szolgálatot tehetne a tanítóságnak ha olyan lapban nyomatnék ki, melyet a nagy közönség is olvas. — **Fischer Mór, Szatmár.** 1. Az ötödéves korpótlékban az új törvényjavaslat szerint a felekezeti néptanítók is részesülnek, még akkor is, ha tényleges fizetésük a törvény-szabta minimumot meghaladja. — 2. A hitközség semmi körülmény alatt nem kötelezhető arra, hogy tanítóját nyugdíjazza, ha ezt a köteleességet külön szerződésben a tanítóval szemben el nem vállalta. — **Gy. K.** A hitközségi jegyzőséghez kvalifikáció kell ugyan; de a törvény nem követeli, hogy azt valaki okmánynyal igazolja. Csak szakértők szoktak erre nézve véleményt mondani. Egyébiránt a hitközség joggal követelheti a jegyzőtől, hogy birjon levelezni, jegyzőkönyveket vezetni és legyen a könyvvitelben is némileg jártas. Ezekre nézve az okleveles tanítónak nem kell egyéb igazolvány, mint legfőbb csak annak bizonyítását, hogy gyakorlati ténykedései által megszerezte már magának a szükséges tudnivalókat. — Az iskolaszéki tanácskozásokban bárki vezetheti a jegyzőkönyvet, a kit a hitközség vagy annak engedélyével az iskolaszék erre megbizott. — **N. N.** A kivánt lakcímek ezek: L. A., IV. váczai-utca 8; H. N. VII., Rombach-u. 7 és Sch. I., VII. Rottenbiller-u. 29.